

SEPTEMBER 2014 • NR. 7

Økologisk Nyhedsbrev

DLBR®

Værdibaseret økolog	2	Økologisk investeringsstøtte	11
Prisfald på økokorn	3	Grønne krav - undtagelse for økoarealer	11
Rodukrudtsbekæmpelse i efteråret	4	Tidlig høst af æbler og pærer	12
Vigtigheden af jordprøver	5	Gårdslagteri i Vendsyssel	13
Disponer rug til forårsudsåning	6	Økologisk fisk på menuen	14
Så rug til afgræsning sent	6	Økoplanteavl i Canada	15
Stankelbensangreb eller ej	7	Kom til årsmøde	16
Kartoffeloptagning og lagring	8	Det sker i økologisk landbrug	17
Planlæg 2015 med det bedste fra 2014	9	Kalender	18
Mangel på magnesium og afgræsning	10	Noter	20

Værdibaseret økologi

Af Tomas Brødsgaard Fibiger Nørfelt,
Videncentret for Landbrug,
medlem af redaktionen

Margaret Thatcher har engang sagt: "Vogt dine tanker, for de bliver til ord. Vogt dine ord, for de bliver til handling. Vogt dine handlinger, for de bliver til vaner. Vogt dine vaner, for de bliver din karakter. Vogt din karakter, for den bliver din skæbne. Vi er, hvad vi tænker."

Altså bag alt, hvad vi gør, ligger der tanker og holdninger – og også bag økologisk landbrug ligger der tanker og holdninger. Og netop dette er kommet frem i en journalistisk fortælling af Lasse Lavrsen.

Lasse Lavrsen har besøgt Jørn Ussing på Aurion, der er et biodynamisk bageri i Hjørring, etableret af Jørn Ussing i 1974, der således tilhører "de gamle økologer". Lasse Lavrsen er en ung københavner, som

tager langt væk – helt til Hjørring for at høre mere. Men singlen fortæller også om et møde mellem to forskellige måder at se økologien og derved sig selv. Det har Lasse Lavrsen skrevet klart og præcist om. Han undrer sig over, at Jørn Ussing ikke vil udvide og tjene mange penge. I singlen fortæller Jørn Ussing: "Hvis det drejer sig om at blive rig og tjene en masse penge og få en masse materielt gods, så er jeg helt galt på den. Men hvis det handler om at leve sit liv i harmoni med Jorden, tror jeg ikke, der er nogen vej uden om det, jeg gør." Denne konstatering vækker en undren og eftertænksomhed i den unge københavner, og han skriver: "Han gav mig den der lidt underlige følelse i maven, kun ideløgere og mødre kan plante i én. Det er ikke en decideret skyldfølelse eller en skam, det er nærmere et ubehageligt klarsyn over, hvor meget af min tid, der udelukkende går på at bekymre mig om... mig. Som Jørn Ussing taler om at leve sit liv med tanke for kloden

(...) stilles mit eget liv i et sørgeligt blegt lys. Mit forhold til sprøjtemidler og antibiotika i dyrenes drikkevand handler ikke om kloden, men om mig."

Singlen forklarer denne skillelinje mellem de "gamle økologer" og de unge smarte forbrugere i storbyerne, hvor økologi forbruges for "mig".

Og for dem, som ikke lige skulle vide det, er en single en perspektivrig, journalistisk fortælling. Den er længere end en artikel, men kortere end en bog. Og den kan læses på en enkelt eftermiddag eller aften, på alle digitale platforme. Singlen udkom i marts 2014 på information.dk under titlen "Hypokonder i den kreative klasse – jagten på sygdom, autoritet og endelig detox."

Organisationer bag Økologisk Nyhedsbrev

Agri Nord

Aalborg
Tlf. 96 34 51 00
www.agrinord.dk

Centrovice

Vissenbjerg
Tlf. 70 15 99 00
www.centrovice.dk

Djursland Landboforening

Landbocentret Følle
Rønne
Tlf. 87 91 20 00
www.landboforening.dk

Gefion

Sorø
Tlf. 57 86 50 00
www.gefion.dk

Heden og Fjorden

Herning
Tlf. 96 29 66 66
www.hfcd.dk

Jysk Landbrugsrådgivning

Billund
Tlf. 76 60 21 00
www.jlbr.dk

Landbo Limfjord

Skive
Tlf. 96 15 30 00
www.landbolimfjord.dk

Landbo Nord

Brønderslev
Tlf. 96 24 24 24
www.landbonord.dk

LandboSyd

Aabenraa
Tlf. 74 36 50 00
www.landbosyd.dk

LandboThy

Hurup
Tlf. 96 18 57 00
www.landbothy.dk

Landbrugsrådgivning Syd

Løgumkloster
Tlf. 73 74 20 20
www.lrs.dk

Lemvigegnens Landboforening

Lemvig
Tlf. 96 63 05 44
www.lemviglandbo.dk

LHN

Tinglev
Tlf. 73 64 30 00
www.lhn.dk

LMOØkologi

Hinnerup
Viborg
Tlf. 87 28 22 00
www.lmo.dk

NF Plus

Støvring
Tlf. 70 13 28 00
www.njfam.dk

Syddansk Kvæg

Vojens
Tlf. 73 20 26 00
www.sdk.dk

Sønderjysk Landboforening

Vojens
Tlf. 73 20 26 00
www.slf.dk

Vestjysk Landboforening

Ringkøbing
Tlf. 96 80 12 00
www.vjl.dk

Landbrug & Fødevarer,

Økologiteam
København
Tlf. 33 39 40 00
www.lf.dk

Videncentret for Landbrug,

Økologi
Aarhus
Tlf. 87 40 50 00
www.vfl.dk

Udgiver

Udgives af økologikonsulenterne under Dansk Landbrugsrådgivning i samarbejde med Landbrug & Fødevarer.

Ansvarshavende

Tomas Fibiger Nørfelt, Thor Bjørn Kjeldbjerg og Lisbeth Tønning

Abonnement

For medlemmer af forening i DLBR:

995 kr om året + moms.

For et ikke-medlem af forening i DLBR:

1.150 kr om året + moms.

Skole-abonnement med 6 stk. Øko. Nyhedsbrev:

1.180 kr om året + moms.

hhe@ecoadvise.dk

Layout og produktion

no matter - rigtig reklame

www.nomatter.dk

Oplag og udgivelser

Økologisk nyhedsbrev udkommer 10 gange årligt i 1000 eksemplarer. Der tages forbehold for trykfejl.

ISSN: 19036671

Tryk

Trykt hos Johansen Grafisk på 130 gr. silk papir, som opfylder kravene for EMAS, FSC og PEFC

Forsidefoto:

Aroma,

Hanne Lindhard, GartneriRådgivningen

Prisfald på økokorn

Af Steffen Blume, Økologisk Rådgivning

MARKED For andet år i træk oplevede vi markante prisfald i høstperioden. De hurtige fik endnu en gang solgt til fornuftige priser, hvorimod de afventende stadigvæk afventer.

Høsten af økologisk korn er i skrivende stund tæt på at være i hus. Eller dvs. godt vejr efterlyses, så økologer i Midt-, Vest- og Østjylland kan få det sidste korn i hus. Ustabilt vejr med mange byger har trukket høstafslutningen i langdrag. Langt værre står det til i Sydtykland, hvor meget nedbør nærmest har umuliggjort høsten. Og de burde ellers være færdige længe før os. Det forventes at koste på kvaliteten, således at udbuddet af konsumkorn i Europa vil være mindre i forhold til sidste års høst.

»Uanset hvilken kornafgrøde man ligger inde med, vil det på nuværende tidspunkt være skidt at sælge«

Global rekordhøst

Nu, hvor høsten på den nordlige halvkugle er ved at være i hus, vurderes det, at vi igen opnår en rekordstor høst af konventionelt korn. Derfor er prisen på konventionelt korn faldet markant siden foråret. Men det er endnu for tidligt at vurdere størrelsen af den økologiske høst; bl.a. fordi vi ikke i ligeså høj grad er påvirket af høsten uden for Europa. Og så længe der stadigvæk står korn på markerne i lande som Tyskland kan det gå både den ene og den anden vej. Analytikerne hælder dog mest til, at også vi økologer vil opleve en mængdemæssig stor høst og dermed et stort udbud.

Hvorfor prisfald nu?

Hvis høsten af økologisk korn endnu ikke er gjort op, hvorfor falder prisen så markant? Svaret er risikoafdækning! Flere måneder før høst blev flere kornkøbere herunder grovvarerelskaber aktive på markedet for ny høst. De fik dækket sig ind med mængder svarende til den mængde, som de måske allerede har solgt videre – dvs. deres indkøbspris passede på det tidspunkt sammen med prisen for solgt korn/foder. Heller ikke de kunne vide, at prisen ville falde så

markant, fordi så ville de naturligvis have afventet. Men denne store købsinteresse så tidligt før høst var måske med til at holde prisen på et kunstigt højt niveau. Det bliver vi nu straffet for, hvor de fleste har dækket sig ind for en rum tid.

Imidlertid kan vi jo ikke komme udenom, at den økologiske kornpris igen er påvirket af den konventionelle. Det er næsten påfaldende, som prisfaldet skete samtidig i høstens begyndelse. Men i løbet af august kom der lidt stabilitet over den konventionelle kornpris, hvorimod den økologiske pris blev ved med at falde. Således faldt den økologiske hvedepris fra 210 kr./hkg til nu 190 kr./hkg (figur 1).

Konsumkorn kan stige i pris

Som beskrevet kan det ustabile vejr rundt omkring koste på kvaliteten. Dvs. et mindre europæisk udbud af konsumkorn vil med stor sandsynlighed betyde prisstigninger. Vi ser det allerede nu ske for havre, hvor prisen faktisk er steget med 10 – 15 kr./hkg (tabel 1). Den stigende havrepris skyldes i ligeså høj grad, at havremøllere forventede

en mængdemæssig ligeså stor høst som de foregående år. Men der blev langt fra etableret det areal med havre i Europa i år, som vi har oplevet de foregående to år. Og det kom bag på markedet med prisstigninger til følge.

Godt tidspunkt at sælge?

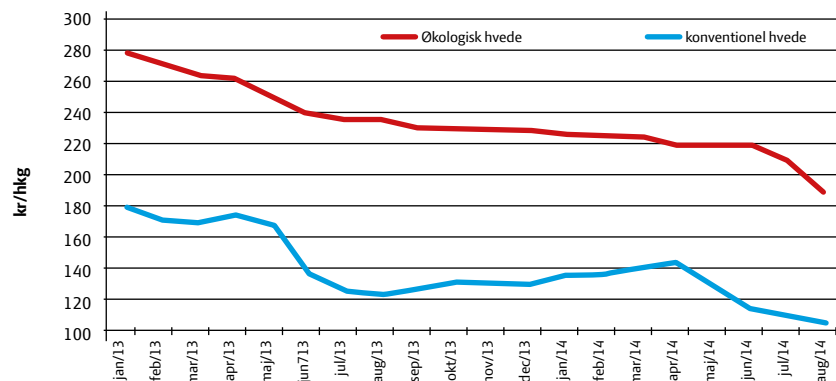
Uanset hvilken kornafgrøde man ligger inde med, vil det på nuværende tidspunkt være skidt at sælge. Der skal være et fuldt overblik over markedet, før nervøsiteten igen lægger sig. Det vil som regel være i oktober måned, hvor priserne tilpasser sig udbuddet. Historisk set er det dog først efter nytår, at vi oplever mærkbare prisstigninger. Husdyrproducenter med købebehov vil dermed indtil oktober kunne lave nogle gode køb – især med korn der ikke har konsumkvalitet.

Tabel 1. Ugens opnåelige pris, uge 35.

Kilde: Økokornbasen.dk

Hvede (foder)	Byg (foder)	Rug (foder)	Havre (gryn)
190	165	145	155-160

Figur 1. Prisudvikling for økologisk og konventionel foderhvede. Kilde: Økokornbasen.dk og Kornbasen.dk

De fleste analytikere peger på en stor global økohøst.

FOTO: TOMAS B. F. NØRFELT,

VIDENCENTRET FOR LANDBRUG, ØKOLOGI

Rodukrudtsbekæmpelse i efteråret

Af Lisbeth Knudsen, Heden & Fjorden

**PLANTE
AVL** Vi bringer gode råd om at bekæmpe rodkrudt, for det gælder om at vælge det rigtige værktøj fra værktøjskassen.

Høsten er forhåbentlig i hus, og du er måske allerede i gang med at bekæmpe rodkrudt. Den tidlige høst på mange marker gav troen på, at i år skulle rodkrudtet få kamp til stregen. Men så kom regnen, og hvad så nu? Hvad kan der gøres på marker befængt med rodkrudt og som blev høstet sent? Og skal der gøres noget nu? Hvis der er meget rodkrudt, er svaret ja - men det skal gøres med omtanke. Mekaniske jordbehandlinger i efteråret vil, især på de lette jorde, betyde tab af kvælstof. Så rodkrudt skal generelt bekæmpes de steder i sædskiftet, hvor der er mindst kvælstof i jorden. Hvad der skal gøres, skal bestemmes af hvilke/hvilken type rodkrudt, der er i marken.

» Al kvikbekæmpelse sluttes af med en omhyggelig pløjning «

Kombiner udsultning og udtørring mod kvik

Hvor kvik er problemet, skal der hurtigst muligt laves en behandling med fuld gennemskæring i 12-15 cm dybde. Husk, at slidte skær ikke laver fuld gennemskæring. Kvik kan bekæmpes ved udsultning eller udtørring, og ofte bliver det en kombination af de to strategier. Så længe det lune og fugtige vejr fortsætter, kan udsultningsprincippet bruges. Marken harves hver gang, der er nye skud med 3-4 blade. Det er ca. hver 3. uge, men kom hellere for tidligt end for sent. Får vi en tør periode på 1-2 uger med en luftfugtighed på under 50 pct. vil det være oplagt at få udløberne ovenpå jorden, så de kan udtørres. Den sidste harvning inden vinter skal optimalt set være lige op til begyndende frost. Frost virker meget udtørrende på udløberne, og er der sol og vind om dagen er det meget effektivt.

Skal effekten af udsultning forstærkes, kan marken køres over med f. eks. knivfræser

eller tallerkenharve. Når kvikken deles i mindre stykker, vil flere knopper spire og udløberne udtømmes hurtigere for energi. Før du foretager en sønderdeling af udløberne, skal du dog være sikker på, at der kan køres mindst fire gange, for ellers risikerer du at lave en opformering af kvikken i stedet for en bekæmpelse. Harvningerne fortsætter henover vinter og forår og al kvikbekæmpelse sluttet af med en omhyggelig pløjning.

Agertidsler

To gange pløjning er en effektiv strategi, hvis tidsler er hovedproblemet. Men jo jo bedre. Anbefalingen lyder på en pløjning straks efter høst og såning af en efterafgrøde senest 15. august, og så pløjes der igen til foråret. Løbet er kørt med såning af en efterafgrøde her i september, og strategien er derfor en pløjning hurtigst mulig eller som minimum en fuld gennemskæring og så en pløjning så langt hen mod såning i foråret, som jordtypen tillader.

Agersvinemælk

Lav ikke mere end én jordbehandling i efteråret. Hvis du findeler rødderne i efteråret, hvor svinemælk er i dvale, vil det typisk føre til en opformering i stedet. Planlægger du at så vintersæd, så undlad behandling nu, men lav en god pløjning forud for såning. Vinterrug er at foretrække, da den konkurrerer bedst, og en tidlig høst næste år kan give muligheder for at lave en tidlig gennemskæring, som er nummer et i forhold til bekæmpelse af svinemælk.

Har du marker, der bliver sent farbare i foråret, så foretag en gennemskæring nu i ca. 15 cm dybde med vingskærsharve eller ved skræpløjning. På sandjord, som bliver tidlig farbar i foråret, lader du marken ligge urørt nu. En gennemskæring laves tidlig i foråret 3-4 uger før pløjning, og så pløjes du til normal tid.

Stop væksten af følfod nu

Lav enten en fræsning, en pløjning eller fræsning efterfulgt af en pløjning. Du får ingen effekt mod følfod ved at lave yderligere jordbehandlinger fra oktober til februar, så vent med opfølgning til det tidlige forår, når blomsterknopperne er lige ved at bryde jorden. På det tidspunkt laves en fræsning eller stubkultivering. På vinterpløjet jord foretages behandlingen inden

såbedstilberedning og inden pløjning på jord, der skal forårsplojes. Følfod kræver en flerårig indsats, så behandlinger gentages igen efter høst.

Gråbynke og skræpper

Giv dem ikke ro og fred. Rødderne er svære at harve op, og udtørring er stort set umulig, men hold jorden sort i efteråret. Det kan ske med fræser eller tallerkenharve og bør gentages 2-3 gange og igen en gang i foråret samt en god afsluttende pløjning.

Minisommerbrak til næste år

Er der blevet rigtig meget rodkrudt i marken og består den af en blanding af rodkrudtsarterne, kan minisommerbrak være løsningen, da det er effektivt mod alle rodkrudtsarterne og risikoen for at miste næringsstoffer er meget mindre. Lav en pløjning nu og så en afgrøde, der kan høstes grøn i maj og derefter behandles arealet de næste par måneder.

Mekanik gør det ikke alene

Mekanisk bekæmpelse af rodkrudt kan ikke stå alene, men skal kombineres med såning af konkurrencesterke afgrøder f.eks. havre. Agertidsløs og agersvinemælk tåler ikke gentagne afhugninger, så derfor vil et par år med kløvergræs mod disse vil være meget effektivt. På de lette jorde, hvor du i efteråret og vinteren igennem laver jordbehandlinger, skal du sørge for, at den afgrøde, du sår til foråret, har en god næringsstofforsyning. Det er vigtigt, for at den har mulighed for at yde det overlevende, men forhåbentlig svækkede rodkrudtet, hård konkurrence.

Kornmark sidst i august. Kvik kan opformeres, men også bekæmpes det meste af året.

FOTO: LISBETH KNUDSEN, HEDEN & FJORDEN

Vigtigheden af jordprøver

Af Ingvard Kristensen,
Lemvigegnens Landboforening

**PLANTE
AVL** Sørg for at tage jordprøver,
så du ved, om jorden er i god
form til at sikre planterne
næringsstoffer.

For at sikre en optimale plantevækst, bør man sikre sig, at jorden indeholder de næringsstoffer, der er nødvendige for en optimal plantevækst. Planterne har behov for en mange forskellige grundstoffer, men de fem vigtigste er kvælstof (N), calcium (Ca.), fosfor (P), kalium (K) og magnesium (Mg). Og for planterne kan gro, skal alle næringsstofferne være til stede i jorden i tilstrækkelig mængde på samme tid.

» Jordprøver bør udta-
ges hvert 4. år, og hver
jordprøve bør maksimalt
dække 4 ha «

Kvælstof

Kvælstoffet i jorden varierer meget og findes på mange forskellige former, derfor er det kun relevant at analysere for kvælstofindhold om foråret i marker med højt værdi-afgrøder.

Calcium

Calcium, der tilføres med kalk, har bl.a. betydning for planternes rodudvikling og for reaktionstallet. Ved et for lavt Calciumindhold i jorden reduceres rodudviklingen. På sandjord (Jb 1-4) ønskes et Rt. på 6,0 for almindelige landbrugsafgrøder, på mellemjorde (Jb 5 og 6) ønskes et Rt. på ca. 6,5 og for lerjorde ønskes et Rt. på ca. 6,9.

Fosfor

Fosfor har betydning for rodudviklingen, keredannelse samt opbygningen af proteiner. Jordens fosforindhold udtrykkes ved fosfortallet (Pt.) og bør være mellem 2,0 og 4,0. Effekten af lave Pt på udbytter kan variere meget, bl.a. påvirket af afgrødeart, jordtype, jordstruktur, sorter og forekomsten af mycorrhiza. Et lavt Pt medfører ikke altid fald i udbytterne.

Kalium

Kalium har betydning for stråstivheden samt planternes vandhusholdning. Kaliumindholdet i jorden udtrykkes ved Kaliumtallet (Kt). Generelt bør kaliumindholdet i jorden være mellem 7,0 og 12,0. Hvis kaliumtallet er under 4 i en kløvergræsmark, og man gøder med kalium, skal man forvente et merudbytte på mindst 1.500 Fe. pr. ha.

Magnesium

Magnesium har betydning for fotosyntesen og opbygningen af proteiner i planten. Magnesiumindholdet i jorden (Mgt) bør være mellem 4,0 og 8,0.

Jordprøver

Jordprøver bør udtages hvert 4. år, og hver jordprøve bør maksimalt dække 4 ha. Til en jordprøve tages der minimum 15 stik skråt over en mark. Jorden blandes grundigt, og der udtages en prøve.

Ved udtagning af prøver med GPS udstyr tages der 2 jordprøver pr ha., og dermed bliver resultaterne mere præcise, men lidt dyrere. På ejendomme med rimelig ensartet jordtype i de enkelte marker, kan man skiftevis hvert 4. år udtage GPS jordprøver og almindelige jordprøver.

Kaliummangel i kløvergræs.

FOTO: VIDENCENTRET FOR LANDBRUG

Sommeren er forbi for de små

Når kalenderen passerer den 1. september må økologiske kalve under 6 måneder gamle altid tages på stald - så det er tid til at holde øje med vejrforhold, om kalvene trives eller om det er nu, de skal ind. De ældre kalve – over 6 måneder – skal være ude så længe vejr- og græsforhold tillader det. Det er vigtigt at holde øje med kalvenes tilvækst, huld og hårlag, og tage kalvene på stald, hvis det bliver vådt og koldt, så de ikke længere trives på græsmarken. Tidligere statistiske opgørelser har vist en høj dødelighed hos økologiske kviekalve i september og oktober måned, så der er god grund til at være meget opmærksom og gribe ind på det rigtige tidspunkt. *bii*

Pas på dine små kalve i september, og tag dem ind, hvis de trænger til det.

FOTO: CAMILLA KRAMER, VIDENCENTRET FOR LANDBRUG, ØKOLOGI

Efterårsjob: Disponer rug til forårsudsåning

Af Kjeld Forsom Jysk Økologi

**PLANTE
AVL** Afgræsning af forårssået vinterrug har vist sig at have et stort potentiale. At skaffe såsæd af vinterrug hen i foråret af god kvalitet har vist sig at være vanskeligt – afgiv derfor din bestilling allerede nu, så kvaliteten kan sikres.

Forårssået vinterrug er endnu ikke en indarbejdet praksis hos såsædsforhandlere. Det vil være en fordel at gøre forhandlerne opmærksom på behovet for forårsudsåning her i efteråret, hvor udsæd af vinterrug af god kvalitet kan gøres klar til foråret 2015. Alternativet er, at der kun er tilfældige

partier af mere eller mindre lodig kvalitet til rådighed.

Marken kan ødelægges

Når rugafgræsning mislykkes, er årsagen oftest dårligt rugudsæd. Når fremspiringen er nede på 50 pct. bliver bestanden så tynd, at marken optrædes med ringe afgræsning til følge. Konsekvensen bliver at mindst en måneds afgræsning mistes. Vores erfaring er, at den optimale plantebestand for forårssået rug er omkring 200 rugplanter pr m². Denne bestand sikrer dannelse af en tilgroet bæreflade, så marken kan klare hård afgræsning med en stor kreaturflok fra sidste halvdel af maj.

Gentestes for spireevne

At rug kan tabe spireevne efter et års opbevaring er velkendt. Et rugparti kan have en god spireevne om efteråret men have tabt spireevne om foråret. Bemærk, at den obligatoriske spiringstest for rugudsæd om efteråret kun gælder til december samme år. Derfor skal rugudsæd gentestes om foråret af sælger, for at det må sælges som udsæd. Vores erfaring er, at det sker for sjældent og resultatet bliver for ofte mislykkede marker. Derfor: Stil krav om, at rugudsæd gentestes for spireevne før forårsudsåning. Er udsæden hjemtaget om efteråret skal man selv sørge for en test i marts - april.

Snyd stankelbenslarverne: Så rug til afgræsning sent

Af Lisbeth Tønning, Jysk Økologi

**PLANTE
AVL** Økologisk landmand Jan Bolding ved Varde har flere år haft god succes med afgræsning af rug udlagt i begyndelsen af april, som så er klar til afgræsning omkring 20. maj. På den måde sikrer han et godt sædskifte for kløvergræsmarkerne tæt staldøren.

Jan og andre har dog oplevet, at der var andre end køerne, der kunne lide smagen af forårssået rug, nemlig stankelbenslarverne. Der er ikke noget mere ærgerligt, end at se på en forsvunden afgrøde / sort mark lige foran staldøren i maj måned. Det gør det ikke mindre irriterende, at man også har dobbelt udsædsomkostninger til den samme mark i foråret. Så er det, at Jan får en ide om at snyde stankelbenslarverne, og så rugen sidst i maj, hvor stankelbenslarvernes aktivitet er for nedadgående.

- Køerne afgræsser marken frem til sidst i maj, og der hentes et par tusinde FE.
- Markens pløjes, og der sås rug med rajgræs inden 1. juni.
- Afgræsning af rugen begynder omkring 10. juli

Udvikling i sommeren

Der var dog en væsentlig ubekendt. Vi vidste intet om, hvordan en vinterrug, der er sået sidst i maj, vil udvikle sig hen over sommeren.

1. juli var der 6-8 sideskud og god vækst i rugen, som det også kan ses på fotoet fra 30. juni. Midt i juli oplevede køerne en "nymarks-effekt" når de kom ud på det sent såede rug, hvor afgræsningen ellers plejer at blive "lidt kedelig". Så optimismen var høj.

I skrivende stund - medio august - faldt optimismen dog lidt. Hos Jan var der stadig godt bid i rugen, og rajgræsset var i god vækst. I rugen var der dog begyndende rustangreb, men efter en afpudsning, var der igen rigtigt godt bid. På en anden bedrift oplevede vi i begyndelsen af august, at rugen døde ud, og rajgræsset ikke var til stede. Årsagen, viste sig at være angreb af

2. generations fritfluer, som det kan ses på fotoet. Vi har i år også fundet fritflueangreb i rug sået i begyndelsen af april. Ideen er stadig god, og Jan vil så rug sent igen til næste år i de afgræsningsmarker, der skal lægges om.

»Ideen er stadig god, og Jan vil så rug sent igen til næste år i de afgræsningsmarker, der skal lægges om«

REGLER:

For at en mark er tilskudsberettiget til enkeltbetaling, skal den være tilsået inden 31. maj. Normalt forventer man, at stankelbenslarvernes aktivitet falder fra først i juni.

Foto fra 30. juni 2014 af rug i god vækst med 6-8 sideskud, som er sået sidst i maj.

FOTO: LISBETH TØNNING, JYSK ØKOLOGI

Foto fra 8. august 2014 af rug og rajgræs i god vækst, selvom det først er sået sidst i maj.

FOTO: LISBETH TØNNING, JYSK ØKOLOGI

Foto fra 8. august 2014 af rug og rajgræs der er ved at gå ud efter fritflueangreb. Rug og rajgræs er sået sidst i maj.

FOTO: LISBETH TØNNING, JYSK ØKOLOGI

Stankelbensangreb eller ej

Såtidspunktet af forårssået rug afhænger af, om man har stankelbenslarver i marken eller ej. Den bedste måde at undersøge dette på er med saltvandsmetoden. Undersøgelsen kan foretages sent om efteråret eller i det tidlige forår.

Hvad skal du bruge:

- Et par spandfulde saltvand (ca. 1 kg salt til 5 liter vand)
- Mindst 5-10 PVC rør (fx. 11,5 cm rørdiameter)
- En tung hammer
- En lille træplade (ca. 20 cm lang)

Fremgangsmåde

PVC rørene bankes ned i ca. 5-8 cm dybde. Dette gøres lettest ved at lægge træpladen ovenpå røret og slå røret ned med ét enkelt hårdt slag. Rørene fyldes med saltvandsopløsningen og efter 10-15 minutter flyder larverne ovenpå vandet. 5-10 rør pr. ha fordelt diagonalt er et minimum for at få en fornem-

melse af angrebets omfang. Ved grundigere undersøgelser anbefales det at anvende 20-25 rør. Ved en rørdiameter på 11,5 cm svarer én larve pr. rør til 100 larver pr. m². Skadetærsklen for rug er 75 larver pr. m². På Jysk Landbrugsrådgivnings hjemmeside, www.JLBR.dk, under fanen "Økologi" kan du se en video med fremgangsmåden.

Økologisk landmand Lars Jager Madsen sad en dag i marts ved sin pc og så førnævnte video om saltvandsmetoden. Lars havde en kløvergræsmark lige foran staldøren, der skulle pløjes om, og der skulle sås rug til afgræsning. Lars blev inspireret af videoen og gik ud og lavede saltvandsmetoden i marken. Han oplevede, at metoden var enkel, men fandt desværre mange stankelbenslarver. Hvad gør man så? Man ringer og vender problemstillingen med sin konsulent. Jans gode uafprøvede idé viderefremmes og Lars sår rug til afgræsning sidst i maj. *lt*

Økologisk Arealtilskud fra 2015

Den nye støtteordning til økologisk jordbrug er stadig ikke helt på plads endnu, selvom tilsagnsperioden i princippet er begyndt den 1. september for de ansøgninger, der skal sendes ind til foråret. Betingelserne for at få Økologisk Arealtilskud forventes at blive, at arealet er støtteberettiget til Grundbetaling, og at det drives økologisk i hele den 5-årige tilsagnsperiode. Det bliver dog muligt, at marker, der fragår bedriften, kan udgå af tilsagnet uden krav om tilbagebetaling, f.eks. forpagtninger, der ophører, eller ved salg eller bortforpagtning af marker. Støttesatsen forventes at blive omkring 870 kr. pr. ha med et tillæg på 1200 kr. pr. ha pr. år de første to år efter omlægningens start. Frugt- og bærarealer kan forvente et tillæg til de 870 (og evt. 1200) kr. på 4000 kr. pr. ha. *bii*

Økologer slået på målstregen

Indtjeningen på de økologiske mælkebedrifter har i en årrække været bedre end på de konventionelle. 2013 blev en undtagelse. Her viser driftsresultaterne 2013, at de økologiske bedrifter med stor race opnåede et driftsresultat på 424.000 kr., hvilket er 6.000 kr. mindre end de konventionelle bedrifter med tung race. Denne sammenligning tager dog ikke højde for, at de økologiske bedrifter med 145 køer i gennemsnit har 19 køer færre og 48 ha mere jord end de konventionelle. De økologiske mælkebedrifter med jersey opnåede et driftsresultat på 392.000 kr., hvilket er 196.000 kr. mindre end de konventionelle bedrifter med jersey. De økologiske jerseybedrifter har 163 køer i gennemsnit, hvilket er 9 køer færre end de konventionelle jerseybedrifter. De konventionelle jerseybedrifter har således også et markant bedre resultat end økologiske og konventionelle bedrifter med tung race. *am*.

Kilde: Produktionsøkonomi Kvæg 2014, VFL

Kartoffeloptagning og lagring

Af Kjeld Forsom Jysk Økologi og
Bjarne Risvig, Jysk Landbrugsrådgivning

Det gælder om at få kartoflerne af jorden snarest muligt, men de skal være skindfaste.

Den varme sommer i 2014 har betydet en tidlig udvikling af kartoflerne. Det varme vejr midt juli lagde en dæmper på skimmeludviklingen, og det gav forlængt periode for knoldtilvækst på mange marker. Nu er alle marker nedvisnet og kun nedbør kan udsætte optagningen. Jo længere tid knoldene efter afmodning er i jorden, jo mere bliver kartofler belagt med rodfiltsvampsclerotier. Derfor gælder det om at få kartoflerne af jorden snarest muligt. Kartofflerne skades også mindre ved optagning så længe temperaturen er oppe på septemberniveau.

» Vær altid påpasselig og kontroller kartofflens passage gennem maskineriet «

Hvornår kan optagning starte?

Når toppen er helt visshvid, ca. en måned efter skimmelnedvisning, kan optagningen begynde, så er risikoen for, at skimmelsmitte kommer på knoldene mindsket betydeligt. Det er dog også vigtigt at tjekke om knoldene har opnået skindfasthed. Knoldene er skindfaste, når skindet ikke let kan gnides af med en tommelfinger.

Skånsom optagning

De nyeste optagere er forbedret meget med henblik på skånsomhed med optagning. Dog skal man sørge for, at sliddele og knoldstøddæmpende afskærmninger er fornyet, hvis de er for slidte.

I det hele taget skal fremkørselshastigheden afpasses til højst samme hastighed som jordkæden, så kartoflerne ikke kommer til at rulle på jordkæden. Kartofflerne skal passere gennem optageren i roligt tempo. Vær altid påpasselig og kontroller kartofflens passage gennem maskineriet. Jo større hastighed jo større risiko for skader. Vær omhyggelig med frasortering af rådne og syge knolde på optageren, så smitte ikke spredes til andre knolde.

Bemærk, at kartoffelskimmel er en tør-rådsvamp. Udvikling af skimmelangrebne knolde til vådråd på lager sker først og fremmest ved dårlig sårheling, tørring og ventilering.

Kulelagring – stadig god og billig

En klassisk fejl ved kulelagring er jordstakke i bunden af kulen dannet af nedruksjende jord ved aftipning af kartofler i kulen. Ofte er denne jordstak kimen, der starter en sammenklapning af kulen. Dårlig ventilering på grund af jordophobningen giver stor risiko for en råduvikling. Er der meget jord på kartofler ved optagning kan anbefales vogntørring og/eller indlagring med transportør. Frilægning inden optagning kan også mindske problemet, det forbedrer også skindfastheden.

Kartofler kan både sårhele og tørre i kule, hvis man dækker med tykt, løst halmlag på ca. 60 – 70 cm. Placer kulen sydnord i åben terræn uden for megen læ. Halmen skal være tør og helstrået, så den ikke pakker for tæt sammen. Lang rughalm giver en ideel beluftning. Byghalm pakker mere, men

isolere bedre mod frostindtrængning i ikke plastdækkede ventileringshuller. Halmen beskyttes med nedbør ved at overdække toppen med plastik. Siderne skal løftes op, så der er rigelig luftadgang til ventilering gennem siderne. Åbningerne sikres med halmballer eller andet.

Lagring i lagerhus

Her gælder det om at om undgå jord, så ventilering kan ske optimalt. Kartoffler skal indlagres tørre, og det sker nemmest ved brug af tørrevogne. Eller ved indlagring i kasser, der kan ventileres kraftigt

På lager holdes de nedtørrede kartofler ved ca. 14 grader mindst 14 dage af hensyn til sårheling. Derefter nedkøles de ved nattemperatur. Under sårheling og lagring skal der ventileres mindst muligt. Dog så meget, at knoldene er tørre. Dannes der kondensfugt i de øvre lag afhjælpes det med topventilering.

Ved optagning skal kartoflerne have opnået skindfasthed, dvs. skindet sidder godt fast, når man gnider på det. Foto: Tomas B.F. Nørfelt, Videncentret for Landbrug, Økologi

Planlæg 2015 med det bedste fra 2014

Af Erik Andersen, Jysk Økologi

MALKE KVÆG Erik giver dig masser af spørgsmål, som skal besvares, så du får udviklet din bedrift med det bedste fra 2014 ind i det nye år.

Årets kornhøst er forhåbentlig tæt på at være i hus. En meget stor del af årets ensilage er bjærget. Måske mangler der lidt græs og majs. Grovfoderkvaliteten viser måske allerede nu, hvordan vinterens foder skal sættes sammen? Det er imidlertid også nu, at man skal kigge tilbage og reflektere over, hvad gik godt eller skidt i sommerens løb. Levede jeg op til min egen målsætning og blev den økologiske målsætning nået? Det med den økologiske målsætning - er der nok nogen, der kommer lidt hurtigt hen over! Budget 2015 nærmer sig, og årets høst skal indarbejdes heri, først herefter har du høstet, hvad høstes kan.

»Kløvergræsmarkerne er hovedhjørnestenen i det økologiske kvægsædskifte, men ikke alle kan få det til at fungere optimalt.«

Afgræsning

Fokus på afgræsningen har givet mange nyttige diskussioner økologiske mælkeproducenter imellem. Alle ved, at der skal praktiseres afgræsning, men har vi gjort det godt nok, og kan vi gøre det bedre næste år? Havde vi de rette forudsætninger for at leve op til målsætningen om, hvor meget græs køerne skulle optage i afgræsning eller skal vi have strammet op? Kan vi se os selv i de "økologiske øjne" efter sommerens afgræsning? Glem nu ikke kvierne. De skal vokse optimalt hele afgræsningssæsonen i gennem - de skal jo blive til gode malkekøer.

Hvordan gik det i grovfodermarken? Var udbyttet og sædskiftet godt nok i 2014? Alle kan - alene eller med hjælp fra konsulenten - gøre op på sommerens udbytter og forløb. Har græsset givet godt og ser majsen ud til topudbytte? Gik det godt og hvorfor så det? Og var det modsatte tilfældet, er det ikke mindst nødvendigt at finde kilden til, hvorfor det gik galt.

Kløvergræsmarkerne er og bliver hovedhjørnestenen i det økologiske kvægsædskifte, men ikke alle kan få det til at fungere optimalt. Blev afgrøden etableret som forventet? Har vi det rigtige udstyr? Var ukrudtstrykket stort? Fik vi taget de rigtige beslutninger på det rigtige tidspunkt? Nå ja, tænker de fleste, men vi kan jo ikke ramme rigtigt på alle områder. Nej, men det er vigtigt at få placeret årsag og sammenhæng, og se, om det kan ændres.

Majsen

Majs, et fantastisk foder sammen med kløvergræs, såvel frisk som ensilage. Der er heller ingen tvivl om, at en del kæmper en hård kamp med at få 5.000-10.000 FEN/ha. Det koster mange overvejelser og arbejdstimer. Såtidspunkt, spiring, fugleangreb, ukrudtsbekæmpelse og det rette høsttidspunkt - der er masser af beslutninger omkring majs.

For dem, som ikke rigtig nogensinde har haft succes med majs, fortvivl ikke. Det kan undværes i fodringen. Gør dig selv den tjeneste at regne på, om det samlet er en god forretning for den samlede mark- og mælkeproduktion. Lider sædskiftet skade? Er udbyttet ok? Er det afgørende i fodringen til køerne, eller tager det tid og fokus i maj/juni? Heldigvis har mange udsigt til en god majshøst i år.

Alternative løsninger findes i grovfoderproduktionen. Er der tænkt over rug til afgræsning til at aflaste kløvergræssædskiftet hjemme omkring gården? Tænk selv over andre muligheder og drøft det med din konsulent.

Det skal fungere i stalden

Nu er vinterens foder næsten bjærget, og kvaliteten er forhåbentlig som forventet - eller hvad? Der er imidlertid ikke noget at gøre ved det nu. Målet må være at 70-80 pct. af tørstoffet skal komme fra grovfoder - det sikrer en optimal vomfunktion alt andet lige.

En god optimering og gennemarbejdet foderration skal fungere. Gør den umiddelbart ikke det, skal der "arbejdes" med rationen. Sørg for at få lavet en ration, der kan køre stabilt så lang tid som muligt igennem vinteren. Foderskift er aldrig godt. Stiger ydelsen ved et foderskift, er det et udtryk for, at den ration der var før, var for dårlig.

Gå efter princippet "never give up", når forventninger og praksis skal gå op i en højere enhed, når det gælder mælkeydelse og sundhed hos koen. Fodringen er og bliver den afgørende faktor.

Budget 2015

Nu har du resultaterne fra årets markbrug, og du ved, at en foderplan kan laves og fungere fint. Du er nu klar til at lægge et godt budget for 2015. Ja, men hov - der mangler lige det med kapacitetsomkostninger og eventuelle investeringer. Hvem skal lige sætte fokus på det? Jo, det skal du selv sammen med din konsulent. Der er stadig for få der rammer rigtigt i budgetlægning på kapacitetsomkostninger. Tag aktiv stilling til den.

Den store udfordring for den økologiske kvægbruger i 2015 bliver mælkekvotens ophør den 1. april 2015. Hvad så? Skal der sættes mere turbo på produktionen? Det er nu snakken og beregningerne skal laves, for det får indflydelse på 2015. Skal strategien for bedriften tilpasses nye forudsætninger? Et godt gennemarbejdet budget er et sikkert og supert værktøj at imødegå 2015 med.

Hestebønner høstes i august og skal indarbejdes i budget 15. Tiden er inde til at bruge 2014 erfaringerne til et godt driftsår i 2015.

FOTO: INGER BERTELSEN, VIDENCENTRET FOR LANDBRUG, ØKOLOGI

Mangel på magnesium og afgræsning

Af Anna-Sofie Kjærsgaard,
Vestjysk Landboforening

MALKE KVÆG Flere oplever lige nu, at højtstående ældre køer går ned i midt-/senlaktation med mælkefebersymptomer, hvilket skyldes magnesiummangel. Det er der flere årsager til.

Kløverandelen stiger markant i august måned – og ikke mindst i år, hvor græsset stadigvæk er mærket af den meget tørre sommer. Den hurtige genvækst af især kløver betyder et højt ammoniakniveau i vommen, - koen kan ikke nå at recirkulere ammoniakken og den overskydende del ophobes og udskilles. Et højt ammoniakniveau hæmmer netop optagelsen af magnesium. For at imødegå dette er det vigtigt, at der er en god vommotorik/funktion. Det kan sikres både ved god drøvtygning – dvs. sørge for, at foderet ikke er for vådt, og at strukturen i rationen er i orden. Er det ikke nok, kan et supplement af natriumbicarbonat også være en rigtig god løsning, når rationen er letfordøjelig med en både stor bladmasse og en med høj kløverandel.

Høje kalital i efterårsgræsset

En anden årsag til magnesiummangel er det høje niveau af kalium, som opleves i efterårsgræsset. Høje kalital ses ofte i græs, der er godt gødet op med bl.a. vinasse, og netop i denne vækstsæson har der været meget fokus på svovlmangel i markerne – men med svovlen tilføres også kalium. Hvis indholdet af kalium er højt, er det vigtigt at tilføre ekstra magnesium – og ikke mindst at bruge mineraler med en høj opløselighed! Det er ikke muligt at "dræne" køernes ration for kalium, men det er muligt at tage sine forholdsregler!

Pas på med kalium til goldkøer

Goldkøerne er i højrisikozonen for netop højt kaliumindhold, idet de er ekstra sensitive overfor for lavt niveau af magnesium. Netop magnesiummangel hæmmer calciumstofsiftet – og dermed kan magnesiummangel udløse mælkefeber. En anden grund til at passe på med indholdet af kalium i goldkorationen er pga. risikoen for yverødem.

Yverødem er hovedsageligt relateret til indtagelse af for meget Na⁺ og K⁺ i

goldperioden, hvilket kan forårsage tilbageholdelse af væske – altså en forskydning af væskebalancen hos køerne. Brug derfor ikke græs alene til goldkøerne – suppler med majsensilage eller kornhelsæd afstemt med soja og mineraler. Brug altid forårs- eller sommergræsset til goldkøerne – undgå slæt af græs til goldkøer, der er taget efter 1. august. Herved reduceres risikoen for mælkefeber og yverødem.

Højt udbytte i græsmarkerne – men hvad med mineraler?

Høj selvforsyningsgrad og et lille indkøb af foder – lige noget for enhver økolog med almindelig sund økonomisk forstand, for her er en høj selvforsyningsgrad og masser af godt grovfoder altafgørende for en fornuftig økonomi. Netop i år har vi set høje udbytter i 1. slæt, hvilket er tiltrængt og rigtig godt – men husk, der sker en fortyndingseffekt af både mineraler og protein, når udbyttet er højt! Mange har også oplevet en rigtig høj græsvækst og græsoptag først på sæsonen – som senere blev udfordret af den tørre og varme sommer, vi har haft i år. Nu er græsset kommet i gang igen, og det betyder, høj andel af kløver.

Tjek mineralindholdet i dit grovfoder

Mange steder fyldes både opdræt og køer med godt grovfoder af god kvalitet. Men husk på – som før nævnt – når udbyttet i marken stiger, så fortyndes mængden af især mikromineraler i foderet. Marken kan kun afgive et vist output. Tydeligst ses det på proteinindholdet, - men det gælder også indholdet af mineraler. Ofte bliver mineralanalyserne prioriteret kogræsset, men der kan også være god fornuft i at få en analyse af de lidt mere "ukurante" slæt, som ofte stemples "kviefoder". Mineral- og vitaminforsyningen er nemlig helt vital for

velfungerende kalve, kvier, goldkøer og malkekøer, hvis der skal stilles forventninger til en høj ydelse og mange laktationer.

Store lokale forskelle på indholdet af mineraler i græs

Der er meget stor forskel på indholdet af både makro- og mikromineraler fra år til år (udbytte- og vækstafhængigt samt kløver/ærter/græs) og især meget lokale forskelle. Jordboniteten betyder meget for, hvor mange mineraler, grovfoderet henter op fra undergrunden. Indholdet af mineraler i en rigtig god lerjord er langt højere end i høj sandjord – derfor kan man ikke generalisere, når det kommer til behovet for at supplere foderrationen med mineraler.

Vælg specialmineraler

Når du så har overblik over, hvad dit grovfoder bidrager med – ja, så er det bedste for din økonomi at vælge en specialmineralblanding, der netop tilgodeser dine dyrs behov. Husk på, hvad en ekstra omløbning koster – en dødfødt kalv og et par hævede haser. Netop ved at vide, hvad grovfoderet indeholder, kan du forsyne dyrene med netop dét, som de har brug for, frem for at bruge en almindelig tynd typemineral. Og husk, at se på indlægsedlen, – det skal ikke kun være mineraler bestående af salt og foderkridt, og så er opløseligheden også helt afgørende, og det gælder også for specialmineraler. Det er jo ikke ligegyldigt, om køerne kan optage mineralerne eller ej. Endelig er der mange udbydere af mineraler på markedet, men ikke alle tager lige seriøst på opgaven.

Efter tørke er græsset kommet i gang igen, og det betyder, høj andel af kløver.

FOTO: ANNA-SOFIE KJÆRSGAARD, VESTJYSK LANDBOFORENING

Økologisk investeringsstøtte

Af Birgit Ingvorsen,
Videncentret for Landbrug, Økologi

Det er lige nu – og frem til den 22. september - muligt at søge investeringsstøtte til nye teknologier på økologiske bedrifter.

Der er 40 mio. kr. i puljen i denne runde og de fleste af pengene er prioriteret til kvæg- og svinesektorerne. Som noget nyt er der i år teknologier på listen inden for området "forberedelse til første salg" – hvor der kan søges 40 pct. i tilskud til f.eks. pakke- og sorteringsmaskiner. Inden for æg og fjerkræ, frugt og bær, plante og grønsagssektorerne er det kun muligt at søge til disse teknologier og ikke som tidligere til de mere produktionsrettede teknologier som f.eks. rovdysikring af hegn i hønsesgårde, grovfoderhåndtering eller maskiner til ukrudtsbekæmpelse.

Betingelserne for at søge i ordningen ligner de tidligere runder, så man skal have økologisk autorisation eller have søgt autorisation til økologisk jordbrug senest

den 22. september 2014. Inden man søger om udbetaling af støtten, skal man have modtaget sit autorisationsnummer (opnået autorisation). Bedriften skal minimum have et arbejdskraftbehov på 830 timer pr. år opgjort efter normtimesatser. Minimumbeløbet for de samlede tilskudsberettigede investeringer er 100.000 kr.

Aarhus Universitet (AU) har revideret teknologilisten ud fra de prioriterede indsatsområder, og man kan kun søge støtte til de teknologier, der er med på listen. Se teknologilisten i "Tilskudsguiden" på www.naturerhverv.dk.

Fordeling på indsatsområde/sektorer		Ramme i mio. kr.
1.	Svinesektoren	15
2.	Kvægsektoren	15
Forberedelse til første salg		
2.	Kvægsektoren	2,5
3.	Æg- og fjerkræbranchen	2,5
4.	Frugt, bær og grønsager	2,5
5.	Planteavl og grønsager	2,5
I alt		40

Blandt de mange teknologier på listen er der inden for svinesektoren, f.eks. halmstrøningsmaskine, skraber til udearealer og frostfrie udearealer. Inden for kvægsektoren er der f.eks. materiale til drivveje og tunneler, ribbehøst af korn og lupin og forskellige sensorer.

Husk, at det er en betingelse for at få tilskuddet, at investeringen ("teknologien") bliver på bedriften i mindst fem år efter afslutningen af projektet. Hvis ejendommen sælges inden for denne periode, kan man søge om at overdrage tilsagnet til køberen. I det tilfælde vil det dog være et krav, at køberen opfylder kravene i tilsagnet – det vil f.eks. sige, at bedriften fortsat skal drives økologisk.

Kontakt din økologikonsulent og få hjælp til at skrive en ansøgning – hvis du overvejer nye investeringer.

Grønne krav - undtagelse for økoarealer

Af Birgit Ingvorsen,
Videncentret for Landbrug, Økologi

Hvis man også driver konventionelt landbrug skal de grønne krav opfyldes for de konventionelle arealer, for at den fulde støtte kan udbetales for disse arealer.

Økologiske bedrifter får automatisk hele den direkte støtte fra 2015 for arealer, der er påbegyndt omlægning til økologi senest den 1. januar. Derfor er det vigtigt at få aftaler om køb eller forpagtninger af nye marker på plads inden årsskiftet. Markerne skal dyrkes økologisk i hele kalenderåret for at være undtaget fra at opfylde de grønne krav.

Det er vedtaget på EU-plan, at økologiske bedrifter automatisk opfylder de grønne krav, fordi de generelt i forvejen har en god effekt for natur, biodiversitet og variationen i afgrødevalg. Det samme gælder for bedrifter med en stor andel af permanent græs, brak eller græs i omdrift. Hvis en økolog også driver konventionelt

landbrug – enten med tilladelse til samtidig drift eller i forbindelse med omlægning af bedriften – skal de grønne krav opfyldes for de konventionelle arealer, for at den fulde støtte kan udbetales for disse arealer. Den grønne støtte beregnes som ca. 47 pct. af betalingsrettighedernes værdi i 2015. En basisrettighed er anslået til en værdi på ca. 1286 kr.

De tre grønne krav omfatter flere afgrøder på bedriften, miljøfokusområder og opretholdelse af permanente græsarealer. Det følgende er et ultrakort uddrag af beskrivelsen i vejledning om direkte arealstøtte 2015.

Flere afgrøder på bedriften

Hvis de ikke-økologiske omdriftsarealer udgør mellem 10-30 ha, skal man have mindst to forskellige kategorier af afgrøder, hvor den ene højst må udgøre 75 pct. af arealet. Har man over 30 ha ikke-økologiske omdriftsarealer, skal man have mindst tre forskellige kategorier af afgrøder. Hovedafgrøden må højst udgøre 75 pct. af arealet og de to største kategorier må højst omfatte 95 pct.

Miljøfokusområder (MFO)

Hvis de ikke-økologiske omdriftsarealer udgør mere end 15 ha, skal der udlægges MFO på 5 pct. af arealet (omdriftsareal + randzone, lavskov m.v.). MFO kan være randzoner iflg. randzonenloven, glm-landskabelementer (fortidsminder og små søer og vandhuller), brak, lavskov og MFO-efterafgrøder og græsudlæg.

Opretholdelse af permanente græsarealer

Økologiske arealer med permanent græs indgår ikke længere i referenceandelen på landsplan. Hvis den økologiske bedrift har ikke-økologiske arealer med permanent græs, vil de indgå i beregningen og vil kunne udløse krav om dispensation eller genetablering m.v. hvis referenceandelen på landsplan falder.

Læs mere om direkte arealstøtte 2015-2020 på www.landbrugsinfo.dk/grundbetaling

Tidlig høst af æbler og pærer

Af Hanne Lindhard, GartneriRådgivningen

FRUGT OG GRØNT Tørken og varmen har sat sit præg på frugthøsten. Frugterne er flot velfarvede med et fint indhold af sukker og en god smag.

I disse dage høstes æbler og pærer. Høsten er ca. 14 dage tidligere end sidste år. I de sydlige egne er høsten generelt pæn, jo længere vi kommer nordpå er den præget af frostskafer i blomstringen og dermed manglende udbytte.

Frostskafer i blomstringen

Lørdag den 3. maj var afgørende. Denne tidlige morgen var æbleblomstringen godt i gang efter et tidligt, lunt, tørt og solrigt forår. Og så kom der frost nogle steder i landet. Helt ned til minus 5 grader. Dette har betydet, at i nogle frugtplantager, specielt på Fyn og i Jylland, er der meget reducerede udbytter. Ja nogle steder går man igennem områder, hvor der slet ingen frugt er på træerne; her bliver der sparet på indsatsen i år.

»I juni så jeg nogle af de værste skurvangreb i usprøjtede træer, jeg nogen sinde har set.«

Bierne blev våde

Efter frosten kom der en periode på ca. en uge med køligt og regnfuldt vejr. Dette betød, at det var dårligt blomstringsvejr. Bierne var ikke ude at flyve. Frugtsætningen blev i nogle sorter ret dårlig. I år har det været en fordel at supplere bestøvningen med udsætning af humlebier. Humlebier flyver i køligere vejr end honningbierne.

Skurvsvampen trives

Den våde uge i maj var hovedsæson for infektion af svampesydommen, æbleskurv. Den næsten konstante regn og det fugtige vejr var årsag til, at svampesydommen fik rigtigt godt fat i mange plantager. Også hvis man havde valgt at bekæmpe æbleskurven med svovl, har det været meget svært at holde sygdommen væk. I juni så jeg nogle af de værste skurvangreb i usprøjtede træer, jeg nogen sinde har set. Heldigvis dæmpede den tørre og varme juli måned udviklingen af disse angreb.

Skadevolderen æblehveps foretrækker æblesorten Discovery. Her en plukning gået direkte til most. FOTO: HANNE LINDHARD, GARTNERIRÅDGIVNINGEN.

I de tidligere skurvresistente sorter er ikke længere så modstandsdygtige, som de har været. Resistens i sorten Collina er nu fuldstændig væk.

Lokalt en flot høst

Og på trods af dette, er der heldigvis stadig steder, hvor høsten ser lovende ud. I det sydlige Danmark og på Sydhavsøerne var der kun ganske få frostskafer. Og generet har vejret ikke været så vådt. Så her er 2014 en nogenlunde sæson. Året viser, at der er en grund til, at frugtavlere i Danmark hovedsagelig er koncentreret i de sydlige egne og på øerne.

Æblebladhvepsen

Æblesorten Discovery er et lækkert flot tidligt æble. Æblesæsonen skydes i gang med denne sort. Men for frugtavlere er den problematisk. Sorten er æblehvepsens foretrukne. Nogle år tager skadedyret næsten hele høsten. I 2014 havde vi for første gang mulighed for at forsøge en bekæmpelse med midlet Spruzit Neu på dispensation. Tilingen af sprøjtningen blev bestemt ud fra, hvornår æggene af æblehvepsen klækkede. Bekæmpelsen skal være mellem klækning, og inden larven går ind i frugten igen. Dette handler om ca. 1 dag. Dette blev forsøgt flere steder. Virkningen har været begrænset. Hvor der er store angreb, kan det være vanskeligt at se en virkning. Høsten er stadig ødelagt. På Bandhold frugtplantage blev alle æblerne af Discovery plukket direkte til most, fordi der var en frasortering på grund af fejl, hovedsagelige fra æblehveps, på ca. 85 pct.

Aroma

Æblesorten Aroma er en god økologisk sort. Sorten har igen i år flotte udbytter og kvaliteten er i top. Dette gælder i frugtplantager fra Lolland til nordenfjords - både for dem, der bruger svovl til bekæmpelse af svampesyddomme, og dem der ikke gør. Sorten høstes og sælges desuden ofte så tidligt, at der ikke er den store konkurrence fra de importerede økologiske æbler. Det er en økologisk hovedsort.

Pærehøsten i vekselbæring

Høsten af pærer bliver lille i år. Sidste år var høsten fantastisk flot. Men dette betyder, at mange af træerne er gået i vekselbæring. Når træerne har et stort udbytte et år, går kraften i træet til frugtvekst. Dermed bliver der forholdsvis lidt kraft tilbage til at danne næste års blomsterknopper. Derved formindske potentialet for det følgende års udbytte. Blomsterknopperne starter med at dannes i juli og august, mens der stadig sidder frugt på træerne. Derfor er der intern konkurrence mellem frugtvekst og blomsterknopdannelse i træerne.

Frugtkvalitet

Det tidlige forår og den varme sommer har betydet, at sæsonen er ca. 2 uger tidligere og længere end normalt. Det betyder, at vi kan forvente nogle flotte velfarvede frugter med et fint indhold af sukker og dermed en god smag. Tørken har dog betydet at mange frugter er lidt små. Hvor der ikke har været vandet, har der manglet vand til træ- og frugtvekst.

Gårdslagteri i Vendsyssel

Af Linda Udclit, Agri Nord

SVIN **Ulvhøj Økobrug ved Brønderslev vil etablere et gårdslagteri støttet af midler fra Fonden for Økologisk Landbrug**

Økologisk landmand Bo Larsen er som mange økologer kendetegnet ved at være en rigtig iværksætter med mange visioner, jern i ilden og ikke mindst en smittende entusiasme.

Bo driver Ulvhøj Økobrug, som er en ejendom med 11 ha. Ca. 1 ha dyrkes med grønsager. Herudover produceres desuden årligt ca. 60 grise, heraf en del af sortbroget gammel dansk landrace, 20 lam og ikke mindst 15 kreaturer til slagting. Kreaturerne græsser 20 ha naturarealer, som Bo har en græsningsaftale på. Grønsagerne afsættes primært til en samarbejdspartner, som sælger økologiske grønsagskasser i abonnementsordning. Kødet sælges til private samt til lokale institutioner.

» Bo oplever, at efterspørgslen på økologisk kød er steget.«

Økoslagtehus

Idéen til selv at etablere et slagtehus er modnet over længere tid. Bo har siden 2010 haft egen skærestue, hvor han er

godkendt til selv at opskære og forarbejde kødet. Selve slagtingen får han dog foretaget på et lokalt slagtehus. Det betyder imidlertid, at dyrene mister økologisk status i forbindelse med slagtingen, da der ikke hidtil har været et lokalt slagtehus, som var certificeret økologisk. Bos kunder har accepteret dette, da de ved at dyrene er opdrættet efter det økologiske regelsæt. Men dels oplever Bo, at efterspørgslen på økologisk kød er steget, dels har en af de større kunder, en lokal ungdomsskole, ambitioner om at omlægge køkkenet til økologi, hvilket betyder at de har behov for at kødet kan Ø mærkes.

Lønslagting

Udover, at det er vigtigt for Bo og hans kunder, at kødet kan Ø mærkes, har Bo også et stort ønske om, at kunne slagte sine egne dyr og ud fra et dyrevelfærdsmæssigt hensyn helt undgå transporten. Herudover er det dog også tanken, at Bo vil modtage dyr til lønslagtinger fra andre lokale producenter, som også gerne vil kunne mærke deres kød med det røde Ø. Bos søn Thomas er tilmed uddannet butikslagter og vil gerne indgå i Ulvhøj Økobrug i større omfang, om muligt på fuldtid.

Tilskud til projektet

Da Bo så et opslag på Økologi Nords Facebook gruppe, hvor Agri Nord gjorde opmærksom på muligheden for at søge tilskud fra Fonden for Økologisk Landbrug, var han således ikke sen til at reagere.

I samarbejde fik Bo og Agri Nord lavet en projektansøgning, som i foråret 2014 opnåede et tilskud på det ansøgte beløb, 230.000,- til et planlægningsprojekt for et økologisk slagtehus i Nordjylland. Projektet ruller i skrivende stund og for nogle af pengene får Bo bl.a. konsulentbistand til en nærmere undersøgelse af markedet, en studietur til andre gårdslagterier, en forretningsplan og meget andet. Hvis markedsundersøgelsen og forretningsplanen i sidste ende peger i en fornuftig retning, er det tanken at Bo vil søge tilskud til selve realiseringen af projektet.

Bo har som sagt mange visioner og idéer. Nogle få af dem omfatter desuden afsætning af kødabonnementskasser til levering sammen med grønsagskasserne, salg af økologisk naturkød fra naturarealerne og et endnu tættere samarbejde med sine lokale, økologiske kollegaer i et kommende "Øko-kompagni". Det bliver rigtigt spændende at følge udviklingen på Ulvhøj Økobrug det kommende år.

Fonden for Økologisk Landbrug har en ny ansøgningsrunde til projekter med overskriften "Grønne ildsjæle – Lokal afsætning" med ansøgningsfrist den 20. oktober 2014.

Bo Larsen i egen skærestue, som han gerne ser udvidet til et egentligt slagtehus.

FOTO: BO LARSEN.

Økologisk fisk på menuen

Af Lars Holdensen, Landbrug & Fødevarer

DEN SKÆVE Økologien er gået i fisk – på den gode måde. Økologisk fisk er en eftertragtet vare, og der er fuld fart på udviklingen af den økologiske akvakultur i Danmark.

Fisk og anden akvakultur er økologiens Benjamin. Det var først for godt og vel 4 år siden, det blev muligt via EU-regler at have produktion af økologisk akvakultur-dyr og tang. Den første spæde start blev dog allerede taget i 2004, hvor en dansk bekendtgørelse for økologisk akvakultur så dagens lys.

De danske producenter har i høj grad grebet muligheden, og der er fuld fart på omlægning og etablering af den økologiske fiskeproduktion. Målsætningen er, at 10 pct. af den samlede danske dambrugsproduktion skal være økologisk i 2018. Det vil gøre Danmark til et af de lande, der har den største produktion af økologisk opdrættede akvakulturdyr i verden.

» De økologiske fisk, tang eller skaldyr er altid opdrættet under kontrollerede forhold.«

Er havets fisk ikke mere økologisk?

Giver økologisk fisk overhovedet mening vil nogen sikkert spørge? Er havets vilde fisk i virkeligheden ikke de mest økologiske? Her er svaret nej. Den vilde fisk har måske nok haft en mere naturlig opvækst, men en fisk kan kun blive mærket som økologisk, når den har overholdt nogle specifikke produktionsregler, og når disse er kontrolleret af Fødevarestyrelsen. De økologiske fisk, tang eller skaldyr er derfor altid opdrættet under kontrollerede forhold. Det giver basis for en bæredygtig produktion, der er fri for fangstregulerende kvoter, overfiskeri og bifangster, usikkerhed om sporbarhed og bekymringer om et større indtag af dioxin og tungmetaller end godt er. Til gengæld bruges der i fiskeproduktionen både energi og medicin til at sikre en rentabel produktion. Her har økologien stillet skrappe og fremsynende krav til produktionen.

Hvad er en økologisk fisk?

De grundlæggende forskelle på konventio-

nel og økologisk akvakultur er kravene til fodring, medicinering og belægningsgrad.

Fiskene skal fodres med økologiske foderstoffer eller fiskeingredienser, der stammer fra bæredygtigt fiskeri. Der må ikke gives GMO foder og unaturlige farvestoffer. Derfor vil f.eks. den økologiske laks ikke have samme markante røde farve som en konventionel opdrættet laks. Derudover skal der som i en hver anden animalsk produktion være fokus på dyrenes sundhed og sundhedsrådgivningsaftaler. Det betyder, at dyrene tilses af en fiskedyrlæge mindst en gang om året. Fisk må behandles medicinsk en gang om året og maksimalt to gange i deres levetid, hvis de markedsføres som økologiske. Tilbageholdelsestiden ved medicinsk behandling skal være dobbelt så lang som i den konventionelle produktion.

Den økologiske fisk skal også have mere plads. Dels for at kunne udleve naturlig adfærd og dels for at undgå, at fiskene skader hinanden eller sig selv på grund af pladsmangel. Belægningsgraden varierer afhængigt af fiskearten. For eksempel må der hos regnbueørred maksimalt være 25 kg økologisk fisk/m³ vand i landbaseret opdræt. Belægningen i den tilsvarende konventionelle ørredproduktion er typisk op til tre gange så høj.

Hvad producerer vi i Danmark?

I dag er der 16 økologiske akvakulturbedrifter og flere er på vej. På 12 af bedrifterne produceres ørreder. Der produceres flest ørreder i ferskvandsdambrug, men også havørreder og kaviar fra havbrug. Og så er den økologiske muslingeproduktion ganske betydelig. I første halvår af 2014 blev der produceret cirka 800 tons økologiske muslinger fra lineanlæg i både Limfjorden og i Kattegat, og med en række nye anlæg under omlægning, forventes den økologiske muslingeproduktion at blive mere end 4 dobbelt inden for de næste år. Linemuslinger ernæres udelukkende af de næringsstoffer, der naturligt findes i vandet. De

vokser, som navnet siger på liner, og er dermed kun i meget begrænset kontakt med havbunden.

Ørrederne opdrættes i traditionelle dambrugsbassiner med gennemløb fra naturlige vandløb. Det vand, som ledes tilbage fra dambruget skal derfor være så rent, at det lever op til alle krav fra de respektive myndigheder – og dermed ikke skader biologien i det naturlige vandløb.

Derudover er man også begyndt at producere økologisk dansk tang, og flere typer af økologisk akvakultur er på vej. Størstedelen af de danske økologiske fisk eksporteres, men stadig flere supermarkeder og engrosvirksomheder vælger at levere økologiske fisk og muslinger til danske forbrugere.

Find mere om økologisk akvakultur på facebook-siden "Danske økologiske fisk og skaldyr"

Linemuslinger produceres og høstes skånsomt. Efter ca. 1 år på linerne er muslingerne salgsklare.

FOTO: VILLY LARSEN, DANSK AKVAKULTUR

Tabel 1: Dansk økologisk akvakultur i tal. Kilde: Dansk Akvakultur

Produktion	Forventet økologisk produktion i 2014 (tons)	Økologisk andel af den totale danske produktion i 2014	Forventet økologisk produktion i 2020 (tons)
Regnbueørred i ferskvandsdambrug	700	2,5 pct.	5000
Havørred	230	1,7 pct.	5000
Linemuslinger	1000	Ca. 50 pct.	3000
Tang	1000	Ca. 66 pct.	3000

Økoplanteavl i Canada

Af Hanne Børsch, Landbrug & Fødevarer

DEN
SKÆVE

Ung dansker får økologiske erfaringer i Canada. Her skal konventionel husdyrgødning komposteres, før det må anvendes på økologiske marker, og der er langt mellem husdyrbrugene, derfor drives mange økoplanteavlsbedrifter kun med plantegødning.

I det midtvestlige hjørne af Canada i provinsen Saskatchewan ligger familien Warriners økologiske planteavlsbedrift. Gården er på 1000 hektar, hvilket betyder, at gården hører til blandt de mindre økologiske bedrifter i Canada. Gården har været drevet økologisk siden midten af 1990'erne, hvor Foster Warriners valgte at lægge om til økologi. Alternativet ville have været at udvide arealet betragteligt. For at en familie kan leve af et almindeligt landbrug i Canada kræves 2000 – 2500 hektar.

Familien driver gården selv med hjælp fra udenlandske praktikanter fra tid til anden. Lige nu er det danske Mads Gravesen som hjælper til med at få høsten i hus. Mads er på et syv måneders udvekslingsophold med Travel 2 Farm.

- Der er en super spændende oplevelse at være afsted og opleve arbejdet, hverdagen og kulturen på en økologisk gård i Canada, fortæller Mads, der selv er vokset op på en konventionel gård på Djursland.

»Jordens frugtbarhed forsøger man at vedligeholde med kløver, lucerne og lidt ærter, som bliver sået som udlæg.«

Afgrøder

På gården dyrkes typisk salgsafgrøderne hvede, rug, gul sennep, hamp og hør. Foster sælger alt det hvede, han kan. For tiden til en pris, der er fire gange højere end prisen på konventionel hvede, men udbyttet ligger på cirka det halve af konventionel hvede.

- Men for meget hvede giver store problemer med ukrudt, så vi kan desværre ikke bare dyrke løs, og derfor er Foster altid parat til at forsøge med nye specialafgrøder, så snart der er en efterspørgsel, fortæller Mads.

Der dyrkes kun salgsafgrøder på jorden hvert andet år. Foster forsøger at holde en fordeling med 50 pct. afgrøder til høst, 40 pct. som gødningsplanter, der bliver harvet ned i juli og så 10 pct. der er sortbrak hele sommeren.

Afsætning

Fosters kunder er forskellige fra afgrøde til afgrøde og en stor del af hans tid går med at finde aftagere til de forskellige afgrøder. Han er hele tiden på udkig efter nye kunder – specielt til specialafgrøderne.

Sennepsfrøene sælges til Japan, hørfrø går til brød og olie, men hampfrøene ender i diverse helsekostprodukter i Canada og USA. Halmen fra hampen bliver solgt til tekstilproduktion.

-Vi får ikke noget særligt for halmen, men så er vi fri for at kæmpe med at nedmulde den store mængde halm. Ellers bliver alt andet halm på marken og indgår i kredsløbet, fortæller Mads.

Kun plantegødning

Jordens frugtbarhed forsøger man at vedligeholde med kløver, lucerne og lidt ærter, som bliver sået som udlæg. Husdyrgødning bruges ikke, da der ikke er husdyrproducenter i nærheden, og hvis der var, skulle gødningen først komposteres i et år i henhold til de canadiske økologiregler.

-Det betyder, at jorden langsomt udpines. Foster vurderer, at når han skal på pension om 5-8 år, ja så kan jorden ikke mere uden gødning og kemikalier, beretter Mads.

Økologi i Canada

- Det økologiske marked i Canada udgør 19 milliarder kroner.
- 58 pct. af alle canadiere køber økologisk produkter mindst en gang om ugen.
- Mere end 50 pct. af befolkningen mener, at økologisk produktion giver et bedre/sundere miljø.
- Knap 50 pct. mener, at økologisk mad er et sundere og mere ernæringsrigt valg.
- Salget af økologi i detailhandlen er tredoblet i løbet af de sidste seks år.
- Det økologiske areal stiger i nogle provinser med op til 10-20 pct. om året. I andre provinser falder det tilsvarende.

Kilde: Canada Organic Trade Association, 2013

Ukrudt

Ukrudtet forsøger man at holde nede med sortbrak og efterårssæt rug.

-Men udover sortbrakken, er der ikke så meget vi gør. At strigle afgrøder for at holde ukrudt væk er ikke noget, de praktiserer her, fortæller Mads.

Mads skårlagde 80 hektar sennep med den benzindrevne International skårlægger, som stammer tilbage fra 1980'erne.

FOTO: MADSGRAVESEN

Maskinparken på gården er gammel. Mads han ryster lidt på hovedet, for den nye traktor som kom til gården i marts 2014 står for det meste stadig bare og hviler sig.

FOTO: MADSGRAVESEN

Færre økologiske landmænd i fremtiden
 Hvordan den økologisk produktion Saskatchewanprovisen vil udvikle sig er uvist, da antallet af økologiske landmænd her er faldet med 18 pct. Flertallet af økologiske landmænd i Canada er på vej på pension. -Der er min oplevelse at det er få unge landmænd, der har lyst til at overtage et økologisk planteavlsbrug, og derfor tror jeg, at antallet af økologiske landmænd her vil falde i fremtiden, fortæller Mads, der selv har planer om at blive landmand i Danmark.

Travel to Farm

- Landbrug & Fødevarers udvekslingskontor
- udveksling af landbrugspraktikanter
- mere end 100 års erfaring m. landbrugsudveksling
- sender ca. 100 praktikanter til udlandet om året
- modtager ca. 100 praktikanter i Danmark om året
- du kan rejse til: USA, AUS, NZ, Canada, Europa
- du kan bl.a. få praktikanter fra: Østrig, Thailand, Ukraine, Rumænien og Equador
- Udveksling under ordnede forhold

Tlf. 3339 4640 / www.t2f.dk **Travel to Farm**

Kom til årsmøde

Af Hanne Børsch, Landbrug & Fødevarer

Onsdag den 29. oktober 2014 er der årsmøde i Økologisektionen i Landbrug & Fødevarer.

Årsmødet holdes på Boltinggaard på Fyn. Godset har været drevet økologisk siden 1999 og skaber med sine flot restaurerede lokaler rammen om dagen. Godsejer Peter-Vilhelm Rosenstand vil til årsmødet fortælle om Boltinggaards produktion, og hans tanker og holdning til at det at drive et sted økologisk.

Traditionen tro er der om formiddagen beretning og debat om bestyrelsens arbejde, resultater og fremadrettede sigtelinjer, ligesom der er valg til bestyrelsen. På valg i år er Esben Møller-XU, Åre, Thomas Helle, Tjæreborg, Johannes Nebel, Jyderup og Kasper Clausen, Varde. Kasper ønsker ikke at genopstille. Alle økologer, der er medlem af en landbrugs- eller familiebrugsforening er valgbare og stemmeberettigede.

Økologiske råvarer

Temaet for eftermiddagens debat er "Hvordan sikrer vi Danmarks økologiske råvaregrundlag?" Et emne som belyses fra mange vinkler.

- Hvis en øget økologisk afsætning skal ske med afsæt i dansk råvareproduktion, er det helt centralt at holde fokus på muligheden for en fornuftig indtjening i primærerhvervet.

En række politiske og faglige parametre er i spil, som vi synes, det er vigtigt at få drøftet. Derfor sætter vi emnet til debat, siger Uffe Bie, formand for Økologisektionens bestyrelse i Landbrug & Fødevarer.

Så sæt kryds i kalenderen til en dag sammen med kollegaer med input og debat om, hvordan vi sikrer fremtidens økologiske råvaregrundlag. Det er også her du kan gøre din indflydelse gældende, når det drejer sig om, hvem der skal lægge kursen for Landbrug & Fødevarers økologi politiske arbejde på primærsiden. Hør din lokale økologikonsulent om der bliver arrangeret fælles bustransport fra din lokale forening. Selve programmet kan ses på www.lf.dk.

»Sæt kryds i kalenderen til en dag sammen med kollegaer med input og debat.«

På økologisektionens årsmøde den 29. oktober 2014 på Boltinggaard på Fyn, er der valg til bestyrelsen. FOTO: TOMAS BRØDSGAARD FIBIGER

NØRFELT, VIDENCENTRET FOR LANDBRUG

Det sker i økologisk landbrug

SEPTEMBER

- **4.**
Plantagevandring i økologiske æbler, Kyse Overdrevsvej 37, 4700 Næstved
- **9.**
Besøg Hellas frugtplantage - Danmarks ældste økologiske frugtplantage. Hellas Frugt, Marbækvej 13, 4050 Skibby
- **14.**
Grøn Festival, Økologiens Have, Rørthvej 132, 8300 Odder
- **18.**
ØPlantagevandring i økologiske æbler, Randersvej 4, 8963 Auning

OKTOBER

- **29.**
Årsmøde i Økologisektionen, Landbrug & Fødevarer, Boltingegaard, Fyn

Redaktionen har besluttet fremover at bringe en liste over de mange arrangementer - møder, seminarer, kurser, udstillinger m.v. inden for økologi - som rådgivningscentrene i DLBR samt andre udbydere.

Vil du læse mere kan du finde links til arrangementerne på denne liste, www.landbrugsinfo.dk/oko-detsker

Har du selv et arrangement, som skal på listen, så send dit bidrag på mail til tfn@vfl.dk.

SYDDANSK ØKOLOGI

Økologisk stormøde

Økologiens udviklingsmuligheder - er det til champagne eller gravøl

Mødet afholdes torsdag den 18. sep.
Fra 9:30 til 14:00 på Billundvej 3, 6500 Vojens

Målgruppen:

Landmænd som overvejer skift mellem økologi og konventionel og andre med interesse for økologiens fremtidsmuligheder.

Formålet:

At give en nuanceret viden om økologiens fremtidsmuligheder til gavn for nuværende økologer og konventionelle der påtænker omlægning til økologi

Alle er velkommen, men af hensyn til forplejning er tilmelding nødvendig til Syddansk Økologi, tlf: 2960 9180 eller pij@sd-k.dk senest den 12. sep.

PROGRAM FOR DAGEN - Brug en dag på økologien

- **Kaffe og velkomst**
V. Aase Holmgaard, Koordinator for Syddansk Økologi
- **Er der økonomi i økologien ?**
V. Christian Raun, driftsøkonomikonsulent i Syddansk Økologi
- **Er fremtidens landbrug økologisk?**
V. Sociolog og fremtidsforsker fra FOOD FUTURE, Birte Linddal
- **Hvilke produktionsvilkår har økologien mod 2020?**
V. Afdelingsleder, Landbrug og Fødevarer afd. økologi, Kirsten Lund Jensen
- **Økologisk frokost**
V. Syddansk Økologi
- **Plenum og diskussion med**
V. Regionschef i ARLA, Jørn Friis Pedersen
V. Markedsansvarlig, Dansk Supermarked
V. Økologisk mælkeproducent, Jens Erik Therkildsen, Give
- **Afslutning og kaffe**
V. Syddansk Økologi

www.syddanskokologi.dk

Syddansk økologi – et samarbejde mellem LandboSyd, Landbrugsrådgivning Syd, LHN og Sønderjysk Landboforening

For alle

SYDDANSK ØKOLOGI

SEPTEMBER 2014

1. Økologi - tilskud til nye arealer

Frist for at søge 5-årigt tilsagn om omlægningstilskud for nye arealer, der er købt eller tilforpagtet i perioden fra den 17. april til den 1. september på en økologisk bedrift. NaturErhvervstyrelsen skal modtage ansøgningen senest den 1. september. Økologen skal være autoriseret eller have sendt ansøgning om autorisation til NaturErhvervstyrelsen senest den 16. april 2014.

1. Miljø- og Økologiordninger – tilsagnsperioden begynder

For de 5-årige tilsagn fra 2014:

- Tilskud til pleje af græs og naturarealer
- Tilskud til omlægning til Økologi

Tilsagnsperioden slutter den 31. august 2019.

1. Økologi - afgræsning

Kalve under seks måneder kan holdes på stald efter den 1. september.

2. Vådområder – fastholdelse

Frist for at søge 20-årigt tilsagn om fastholdelse af vådområder. NaturErhvervstyrelsen skal modtage ansøgning om tilsagn inden 2. september i 2014.

4. Indberetning af pligtige efterafgrøder – alternativer og udlægning

Frist for at indberette alternativer til pligtige efterafgrøder samt alle udlagte pligtige efterafgrøder i skemaet Gødningsskema og Efterafgrøder i Tast selv-service. NaturErhvervstyrelsen skal modtage skemaet senest den 4. september i 2014.

7. Pligtige efterafgrøder – tidlig sået vinterhvede

Frist for at så vinterhvede, der skal regnes med som alternativ til pligtige efterafgrøder. Tidlig sået vinterhvede skal indberettes i Tast Selv-service senest den 10. september

10. Pligtige efterafgrøder – indberetning af alternativer

Frist for at indberette tidlig sået vinterhvede og frivillig brak langs vandløb som alternativer til pligtige efterafgrøder i skemaet Gødningsskema og Efterafgrøder i Tast selv-service. NaturErhvervstyrelsen skal modtage skemaet senest den 10. september.

10. GUDP – ansøgning om støtte

Frist for at søge om støtte i den anden af to runder i 2014 til Grønt Udviklings- og Demonstrations Program (GUDP). I denne runde er der særligt fokus på netværk, ressourceeffektivitet og emissionsbaseret regulering. NaturErhvervstyrelsen skal modtage ansøgningen senest den 10. september kl. 12.00.

20. Mellemafgrøder – nedmuldning

Fra denne dato må mellemafgrøder nedmuldes.

22. Miljøteknologi – tilskud til projekter

Frist for at søge om tilskud til investeringer i nye grønne teknologier på jordbrugsbedrifter. Kvæg- og svinesektoren er prioriteret i denne runde. NaturErhvervstyrelsen skal modtage ansøgningen senest den 12. september.

22. Økologisk Investeringstilskud

Frist for at søge støtte til investeringer i ny teknologi på økologiske bedrifter. NaturErhvervstyrelsen skal modtage ansøgningen senest den 15. september.

23. Landskabs- og biotopforbedrende beplantninger

Frist for at søge om tilskud til etablering af levede hegn og småbeplantninger. Der ydes et tilskud på op til 60 procent af de tilskudsberettigede udgifter. NaturErhvervstyrelsen skal modtage ansøgningen senest den 23. september.

30. Flydende husdyrgødning – udbringning

Frist for at udbringe flydende husdyrgødning til overvintrende fodergræs, vinterraps og grøngødning af gul sennep og olieræddike forud for sukkerroer. Frøgræs dog den 14. oktober. Husk forbud mod udbringning på stejle skrånninger med over 6 graders hældning (undtaget hvis der nedfældes parallelt med vandmiljøet) samt på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket jord.

30. Flydende affaldsprodukter - udbringning

Frist for at udbringe flydende affaldsprodukter til overvintrende fodergræs og vinterraps. Frøgræs dog den 14. oktober.

30. Udyrkede arealer – plantedække

Frist for at efterså "huller" i plantedækket på udyrkede landbrugsarealer

30. Den forlængede planperiode slutter

OKTOBER 2014

1. Plantegenetiske ressourcer – ansøgning om tilskud

Frist for at søge om tilskud til projekter til at bevare og bruge gamle sorter af korn, grønsager, frugt og bær. NaturErhvervstyrelsen skal modtage ansøgningen senest den 1. oktober.

9. Randzoner – Nationalt tilskud

Frist for at søge om nationalt tilskud til randzoner for regnskabsåret 2014. NaturErhvervstyrelsen skal modtage ansøgningen i Tast selv-service senest den 9. oktober. Der skal være søgt om tilskud til randzoner i Fællesskemaet senest den 16. april 2014.

10. Mellemafgrøder – konvertering

Frist for at konvertere mellemafgrøder til efterafgrøder i skemaet Gødningsskema og Efterafgrøder i Tast Selv-service.

14. Flydende husdyrgødning

Frist for at udbringe flydende husdyrgødning til frøgræs.

14. Flydende affaldsprodukter

Frist for at udbringe flydende affaldsprodukter til frøgræs.

20. Økologi - ansøgning til Fonden for Økologisk Landbrug

Frist for ansøgning om tilskud til den særlige pulje til omlægningstjek og fastholdelsestjek i 2015. Fonden skal modtage ansøgninger senest den 20. oktober kl. 12.00.

20. Økologi - ansøgning til Fonden for Økologisk Landbrug

Frist for ansøgning om tilskud til den særlige pulje for grønne ildsjæle for lokal afsætning i 2015. Fonden skal modtage ansøgninger senest den 20. oktober kl. 12.00.

20. Fast husdyrgødning - udbringning

Efter denne dato og frem til 15. november må fast husdyrgødning udbringes på arealer med lovpligtige efterafgrøder, når det nedbringes inden seks timer efter udspreddning. Husk forbud mod udbringning på stejle skrånninger med over 6 graders hældning samt på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket jord.

20. Fast affald - udbringning

Efter denne dato må faste affaldsprodukter udbringes på bar jord, husk at overholde eventuelle krav til nedbringning.

20. Pligtige efterafgrøder

Pligtige efterafgrøder må nedpløjes.

31. Plant for vildtet – tilskud i ordinær ordning

Frist for at søge om tilskud til forårsplantning. Planterne leveres i april. Ansøgning til vildtplantning forudsætter anmeldelse til kommunen for tilplantning af arealer som ligger i fuglebeskyttelsesområder.

31. Ensilagesaft - udbringning

Frist for at udbringe ensilagesaft efter høst på bevoksede marker eller marker, hvor der skal være vintersæd.

31. Økologi - afgræsning

Sommerperioden slutter. Kalve under seks måneder kan dog holdes på stald fra den 1. september.

Redaktionen påtager sig intet ansvar for fuldstændigheden eller rigtigheden af oplysningerne i kalenderen.

Biogasanlæg der kan omsætte planter og fast gødning

Studietur til Tyskland den 9.–12. november 2014

Få et førstehåndsindtryk af nogle tyske biogasanlæg. Vi skal se anlæg med forskellig teknik og management, der håndterer store mængder fast gødning og plantematerialer. Inkluderet i turen er informationsmateriale om anlæggene. Samtalerne under besøgene bliver ført på engelsk.

Anlæggene ligger mellem München og Frankfurt, så turen udgår med fly fra Hamburg lufthavn. Der er et begrænset antal pladser, så det er klogt at tilmelde sig hurtigt.

Pris for deltagelse: Kr. 3.200 + moms (skal være indbetalt inden afrejse).
Tilmelding: Senest den 29. september 2014 til Erik Fog, Videncentret for Landbrug, e-mail: erf@vfl.dk. tlf: 8740 5490.

Læs mere her: www.landbrugsinfo.dk/oko-detsker

Turen er arrangeret af Videncentret for Landbrug, Økologi i samarbejde med Økologisk Landsforening, IBBK og Sammenslutningen til fremme af økologisk Biogas. Arrangementet er en del af projekterne "Økologisk gødning baseret på fast organisk materiale i biogasanlæg" og "Opsøgende omlægningsinformation i forbindelse med økologiske biogasprojekter".

Projekterne er støttet med midler fra EU's landdistriktsmidler, (økologifremme og demonstrationsprojekter) samt Fonden for Økologisk Landbrug.

VIDENCENTRET FOR LANDBRUG
Økologi

Få dine gode ideér til lokal afsætning af økologiske varer – konkretiseret og finansieret!

En-to-tre, så er din drøm et skridt nærmere

1. Kontakt det Økologisk rejsehold
2. Få dine ideér konkretiseret
3. Få GRATIS din ansøgning skrevet

Kontakt det Økologisk rejsehold

Marianne Tesdorpf, Økologikonsulent, **Gefion**
tlf.: 5786 5329, mte@ecoadvice.dk

Linda Udclit, Økologiprojekt-konsulent, **Agri Nord**
tlf.: 9657 6865, lud@agrinnord.dk

Darran Andrew Thomsen, Konsulent, **Videncentret for Landbrug**
tlf.: 8740 6668, dat@vfl.dk

Mona H. Christensen, Konsulent, **GartneriRådgivningen**
tlf.: 8740 5478, mhc@vfl.dk

Ansøgningsrunden afvikles med **ansøgningsfrist onsdag den 20. oktober 2014 kl. 12** til gennemførelse af projekter i kalenderåret 2015.

STØTTET AF
Fonden for
økologisk landbrug

DLBR

Noter

Urter giver sundere mælkefedt

Malkekøer, som æder grovfoder med urter, har sundere mælkefedt i form af flere omega-3 fedtsyrer. Det viser en ny ph.d.-afhandling, som Majbritt Bonefeld Pedersen fra AgroTech forsvarede på Aarhus Universitet i august. Projektet fandt også, at nogle urter virker bedre på mælkefedtet end andre. For eksempel ser det ud til, at især bibernelle skubber godt til fedtsyrerne. Et andet interessant resultat fra projektet var, at urter kan udgøre op til 30 pct. af foderrationen, uden det går væsentligt ud over kørerne ydelse. *tfn*

Landbrug udvider

En millioninvestering i endnu en lagerhal på det økologiske landbrug Skifteker skal sikre et stabilt vintersalg og gøre arbejdet mere effektivt. Ægteparret Peter Bay Knudsen og Marie Ejlersen har drevet det økologiske landbrug på Skifteker siden 1998. De har drevet økologisk landbrug siden 1983 blandt andet også i Vestjylland. Det fortæller Fyns Amts Avis. *tfn*

Økologiske varer, vin og kvalitetskød

Eksklusive produkter fra Løgismose og Lagkagehuset er rykket ind i lavprisforretninger som discountkæderne Netto, Kiwi og Rema 1000, mens Coop har sat fokus på kvalitetsdagligvarer i sine kæder. Udviklingen i discount rykker væk fra discount. Ifølge Louise Byg Kongsholm, trendforsker og administrerende direktør i analyseinstituttet Pej Gruppen, som blandt andet har arbejdet sammen med dagligvarekoncernen Coop, er udviklingen i dagligvarebranchen et tegn på, at kæderne forsøger at imødekomme de danske forbrugere, som både er mere komplekse, mere krævende og mere illoyale end nogensinde. Forbrugere jager både det gode tilbud og den økologiske banan,« forklarer hun. *tfn*

Økologisk investeringsstøtte og miljøteknologi: Ansøgningsfristen er udsat til den 22. september

Sund økologi

Økoafgrøder har i gennemsnit højere koncentrationer af antioxidanter, lavere koncentrationer af cadmium og en lavere forekomst af pesticidrester end konventionelle afgrøder på tværs af regioner og sæsoner. Det konkluderer en gruppe internationale forskere. De gennemførte en metaanalyse baseret på 343 peer-reviewed videnskabelige publikationer, der rummer statistisk signifikante og relevante forskelle i sammensætningen mellem økologiske og konventionelle afgrøder. Den vigtigste forskel var, at koncentrationerne af en række antioxidanter såsom polyphenoler var væsentligt højere i økologiske afgrøder. Professor Carlo Leifert fra Newcastle University, der ledte undersøgelsen, udtalte i en pressemeddelelse: "Denne undersøgelse viser, at valget af økologiske fødevarer kan føre til øget indtag af ernæringsmæssigt ønskelige antioxidanter og reduceret eksponering for giftige tungmetaller." Undersøgelsen blev publiceret i British Journal of Nutrition / Volume 112 / Issue 05 / September 2014, pp 794-811. *tfn*

Tegn abonnement på Økologisk Nyhedsbrev

Ring til din lokale økologikonsulent eller til Henning Hervik på 57 86 53 32 og bestil abonnement nu. Eller bed om et gratis prøvenummer.

Og glæd dig!